

О. ШУТІНА
Лінгвометодична підготовка майбутніх учителів початкових класів
до реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа»

ЛІНГВОМЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТОВОЇ ЛІНІЇ «ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА»

Олена Ішутіна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Україна

Анотація. У дослідженні висвітлено лінгвометодичну підготовку майбутніх учителів початкових класів до реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа». Обґрунтовано важливість інтеграції теоретичних знань із лінгвістики та медіаосвіти з практичними вміннями роботи з медіатекстами. З'ясовано, що ключовими елементами підготовки є розвиток критичного мислення, медіакомпетентності, оволодіння сучасними освітніми технологіями та формування творчих і комунікативних навичок. Розроблено рекомендації щодо впровадження окремих модулів у межах дисципліни «Методика навчання української мови» та спеціалізованих курсів із медіаграмотності. Акцент зроблено на методах аналізу, створення та оцінювання медіатекстів, інтерактивних формах навчання, використанні цифрових технологій, організації проектної діяльності учнів та створенні медіаосвітнього середовища.

Доведено ефективність комплексного підходу до підготовки через системність і багатовекторність навчального процесу, що включає когнітивний, діяльнісний і мотиваційний компоненти. Виявлено позитивну динаміку формування медіакомпетентності студентів і їхньої готовності до реалізації медіаосвітніх завдань.

Результати дослідження можуть бути використані для модернізації програм підготовки педагогів і впровадження інноваційних методик у мовно-літературну освіту, що відповідає сучасним тенденціям інформаційного суспільства та освітнім стандартам.

Ключові слова: професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів; методика навчання української мови; медіакомпетентність; інтеграція; медіаосвіта.

LINGUOMETHODOLOGICAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY TEACHERS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE CONTENT LINE “EXPLAINING MEDIA”

Olena Ishutina

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the
Primary Education Theory and Practice Department
SHEI “Donbas State Pedagogical University”
Sloviansk, Ukraine

Abstract. The study highlights the linguistic and methodological training of future primary school teachers for the implementation of the content line “Exploring Media”. The importance of integrating theoretical knowledge in linguistics and media education with practical skills in working with media texts is substantiated. It has been found that the key elements of training are the development of critical thinking, media competence, mastery of modern educational technologies and the formation of creative and communicative skills. Recommendations have been developed for the implementation of individual modules within the discipline “Methodology of Teaching the Ukrainian Language” and specialized courses in media literacy. The emphasis is on methods of analysis,

creation and evaluation of media texts, interactive forms of learning, the use of digital technologies, the organization of students' project activities and the creation of a media educational environment. The effectiveness of a comprehensive approach to training is proven through the systematic and multi-vector nature of the educational process, which includes cognitive, activity and motivational components. Positive dynamics of the formation of students' media competence and their readiness to implement media education tasks were revealed.

The results of the study can be used to modernize teacher training programs and introduce innovative methods into language and literature education that meet modern trends in the information society and educational standards.

Keywords: professional training of future primary school teachers; methodology for teaching the Ukrainian language; media competence; integration; media education.

У сучасний період розвитку й реформування освіти в Україні з метою створення загальноєвропейської освітньої системи постає нагальна потреба перегляду змісту й форм організації освітнього процесу. Перетворення мають охоплювати насамперед галузь професійної підготовки майбутніх учителів, адже ця категорія педагогічних працівників є носієм і реалізатором інновацій та відповідних трансформацій освітньої системи. Від початку ХХІ століття стрижневим компонентом змін цього суспільного інституту стала компетентнісна парадигма розвитку.

Понад десять років у нашій країні на державному рівні закладаються основи розвитку освіти на засадах компетентнісного підходу, основні положення якого відбито в Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ ст.), Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, Концепції розвитку освіти на період 2015–2025 рр., які і стали підґрунтям нашого дослідження.

Поступове формування й розвиток усіх складників лінгвометодичної компетентності майбутніх учителів початкових класів, так само як і якість лінгвометодичної підготовки забезпечуються, по-перше, освітніми програмами і навчальними планами спеціальності, по-друге, навчальними програмами дисциплін фахового циклу, по-третє, кадровим забезпеченням освітнього процесу, при чому тут важливу роль відіграє не лише потужний професорсько-викладацький склад, але й методичний взаємозв'язок між викладачами різних дисциплін та кафедр у плані вироблення єдиної концепції фахової підготовки.

Так, вивчення студентами методичних курсів відбувається в тісних міжпредметних зв'язках із педагогічними, психологічними та предметними дисциплінами спеціальності. Проаналізовані освітні програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» різних університетів України у своїй структурі містять

обов'язкову та вибірккову складові.

Дисципліна «Методика навчання української мови», передбачена освітньою програмою підготовки бакалавра на 2 і/або 3 курсі навчання (форма підсумкового контролю – екзамен), спрямована на оволодіння студентами ґрунтовною методичною підготовкою, формування готовності створювати власні методики, вести експериментальну роботу, формувати готовність до інноваційної лінгвометодичної діяльності тощо. Інколи основний курс методики навчання української мови доповнюється суміжними з ним дисциплінами, як-от у Волинському національному університеті імені Лесі Українки лінгвометодична підготовка бакалаврів зі спеціальності 013 Початкова освіта передбачає комплекс із двох дисциплін: «Методика навчання грамоти» (4 семестр) і «Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі» (5-6 семестри). Освітня програма зі спеціальності 013 Початкова освіта першого (бакалаврського) рівня в Запорізькому національному університеті пропонує такі обов'язкові освітні компоненти лінгвометодичної підготовки майбутніх учителів: «Технології навчання мовно-літературної галузі», «Методика викладання української мови і розвитку мовлення», «Методика навчання грамоти».

Отже, аналіз освітніх програм підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 «Початкова освіта» дозволяє зробити висновок, що єдиним і основним курсом, під час вивчення якого відбувається становлення лінгвометодичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів, є «Методика навчання української мови». Оскільки ця дисципліна є провідною для формування лінгвометодичної компетентності майбутнього вчителя, необхідною умовою успішного її засвоєння є узгодження запланованого до вивчення матеріалу із уже засвоєним. Усі складові лінгвометодичної компетентності повинні формуватися комплексно, тому має бути чіткий зв'язок між вивченням курсу методики навчання мови, психолого-педагогічних, лінгвістичних, інформаційних дисциплін тощо.

Проблеми формування інформаційно-комунікаційної компетентності в структурі лінгвометодичної підготовки вчителів входять до кола наукових інтересів В. Бадер, М. Бовтенко, І. Костікової, Т. Котик, Л. Морської, І. Хижняк та ін. Так, вивчаючи процес розвитку цього складника лінгвометодичної компетентності вчителя початкових класів, І. Хижняк [17] акцентує увагу на необхідності розширення програми курсу «Методика викладання української мови в початкових класах» змістовим модулем «Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні галузі «Мови і літератури»», вивчення якого

систематизує знання, уміння і навички студентів щодо застосування цих технологій на уроках мовно-літературного циклу, набуті практичним шляхом під час опрацювання тем у складі попередніх змістових модулів і підведе під них теоретичне підґрунтя.

Формування інформаційно-комунікаційного складника лінгвометодичної компетентності студентів має своє логічне продовження під час опанування курсу «Електронна лінгвометодика» в магістратурі. Мета дисципліни полягає в тому, щоб навчити магістрантів методично грамотно та технологічно вправно добирати, розробляти й використовувати засоби електронної лінгвометодики в процесі навчання студентів ЗВО лінгвістичних та лінгводидактичних дисциплін. Також на розвиток інформаційно-комунікаційних умінь і навичок майбутнього вчителя початкових класів спрямовано вивчення таких дисциплін як «Комп'ютерний практикум навчання української мови», «Інноваційні технології викладання української мови» тощо.

Навчально-методичні комплекси дисципліни «Методика навчання української мови», мають стандартизовану структуру і містять навчальну і навчальну робочу програми з курсу, навчально-методичні матеріали для лекцій, інструктивно-методичні матеріали до практичних і лабораторних занять, методичні вказівки та тематику курсових робіт, пакет контрольних завдань для перевірки залишкових результатів навчання, дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів, критерії оцінювання результатів навчання студентів, пакет дистанційного супроводу дисципліни. Аналіз навчальних і робочих програм з дисциплін лінгвометодичного спрямування показав, що в них закладено вимоги до формування в студентів усіх складників лінгвометодичної компетентності, а саме: професійно-комунікативного, психолого-педагогічного, діагностувального, інформаційно-комунікаційного, предметного (спеціального), мотиваційно-ціннісного.

Навчальна програма є основною формою фіксації змісту навчального предмету і визначає характер і зміст освіти на рівні дисципліни й слугує однією з провідних форм безпосереднього втілення дидактичних цілей в навчальний процес. Вивчення навчальних програм дисципліни «Методика навчання української мови» у вишах дозволяє стверджувати, що змістове наповнення курсу є ідентичним у всіх навчальних закладах, різняться тільки назви і кількість змістових модулів. Так, навчальна програма дисципліни «Методика навчання української мови» НПУ імені М. П. Драгоманова складається з восьми змістових модулів:

1. Загальні питання методики навчання української мови в середній школі.

2. Особливості методики вивчення основних розділів шкільного курсу української мови.

3. Методика зв'язного мовлення.

4. Методика роботи зі стилістики.

5. Методика вивчення загальних відомостей про мову.

6. Методика удосконалення мовних умінь і навичок та культури мовлення учнів старших класів.

7. Позакласна робота з української мови.

8. Методична робота вчителя-словесника.

У Кіровоградському національному університеті імені В. Винниченка програма з методики навчання української мови містить чотири модулі:

1. Загальні питання методики навчання української мови в середній школі.

2. Технології навчання і типологія уроків з української мови.

3. Методика навчання граматики та правопису.

4. Методика розвитку мовлення учнів. Поглиблення відомостей з української мови.

При цьому аналіз тем, що входять до змістових модулів, тематики самостійної роботи доводить, що зменшення кількості модулів відбулося за рахунок їх об'єднання і укрупнення, а обсяг навчального матеріалу не змінився. Подібним чином організовано процес опанування лінгвометодичними знаннями, вміннями і навичками у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Вивчення змістового наповнення навчальних і навчальних робочих програм курсу переконує, що логіка їх побудови прив'язана до підручника М. Вашуленка «Методика навчання української мови». Зазначимо, що навчальні теми, відображені в програмах, спрямовані на комплексне формування усіх складників лінгвометодичної компетентності і покликані формувати такі вміння і навички студентів:

– моделювати навчальний матеріал;

– доцільно обирати форми, методи і прийоми організації навчання рідної мови відповідно до теми, мети, складності і значущості навчального матеріалу;

– розробляти конспекти уроків;

– добирати систему завдань, навчальну, навчально-методичну, наукову, довідкову літературу;

– організовувати і здійснювати поточний, тематичний, підсумковий контроль за роботою учнів;

– формувати вміння користуватися навчальними комплексами,

сучасними комп'ютерними засобами;

- організовувати самостійну, індивідуальну, науково-дослідну роботу учнів;
- здійснювати виховну роботу;
- удосконалювати професійні здібності тощо.

При цьому формування медіапедагогічного складника представлено дотично, у вигляді окремих питань у темах.

Отже, аналіз навчальних планів підготовки вчителя початкових класів і сучасної науково-методичної літератури свідчить про те, що систему лінгвометодичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів невеликий за обсягом блок дисциплін, з яких «Методика навчання української мови» є центральною, а навколо неї групуються 1 – 2 вибіркової дисципліни. Цей курс спрямований на комплексне формування усіх складників лінгвометодичної компетентності, тоді як супутні спецкурси вирішують дещо вужчі завдання – формування й розвитку одного чи декількох компонентів: інформаційно-комунікаційного, професійно-комунікативного, психолого-педагогічного.

Під час вивчення навчальних планів і навчально-методичних комплексів дисциплін лінгвометодичного циклу виявлено, що практично поза увагою викладачів і методистів залишається медіапедагогічний компонент лінгвометодичної компетентності студентів, формування якого передбачено лише поодинокими темами в розділах навчання лексики, граматики, орфографії, розвитку зв'язного мовлення курсу «Методики навчання української мови».

До вивчення питання розвитку медіакомпетентності вчителя долучилися як зарубіжні S. Amdam [23], S. Aufenager [24], A. Aumann [25], K. Drotner & O. Erstad [26], C. Erdem [27], P. Lopes [28], A. Ramírez-García [29], P. Verniers [30], так і українські дослідники В. Дивак [1], С. Іць [2], Ю. Казаков [5], І. Колеснікова [6], А. Литвин [7], Л. Найдьонова [8], К. Овсянникова [9], Г. Онкович [10], В. Пліс [11], А. Плугіна [12], І. Побережник [13], І. Толмачова [14], М. Федурко [15], Т. Фурсикова [16], Л. Хмарна [18], В. Шарко [19], К. Шворак [20], І. Шевирьова [21], М. Ячменик [22] та інші.

Теоретичний фундамент лінгвометодичної підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» базується на комплексному поєднанні кількох ключових засад, що забезпечують системність та ефективність освітнього процесу.

Перша засада – інтеграція лінгвістичних та методичних знань – передбачає органічне поєднання теоретичних основ мовознавства з практичними аспектами викладання. Цей синтез забезпечує формування цілісного розуміння мовних

явищ та способів їх презентації в медіапросторі. Майбутні вчителі повинні не лише володіти лінгвістичною термінологією та розуміти мовні закономірності, але й вміти адаптувати ці знання для роботи з різноманітними медіатекстами в початковій школі.

Формування критичного мислення як друга засада є основоположним елементом у підготовці педагогів до роботи з медіаконтентом. Воно включає розвиток здатності до аналізу, синтезу та оцінки інформації, вміння виявляти приховані смисли та маніпулятивні технології в медіаповідомленнях. Критичне мислення допомагає майбутнім учителям не лише самим орієнтуватися в інформаційному потоці, але й навчати цьому своїх учнів.

Розвиток медіакомпетентності становить третю засаду підготовки і охоплює формування комплексу знань, умінь та навичок роботи з різними видами медіа. Це включає розуміння специфіки різних медіаформатів, здатність створювати та аналізувати медіаконтент, володіння технічними засобами роботи з медіа. Медіакомпетентність також передбачає розвиток здатності до рефлексії щодо власного медіаспоживання та формування відповідального ставлення до створення й поширення медіаконтенту.

Оволодіння сучасними освітніми технологіями як четверта засада забезпечує практичну реалізацію медіаосвітніх завдань у початковій школі. Це передбачає опанування інноваційними методами навчання, використання цифрових інструментів та платформ, розуміння принципів дистанційної та змішаної освіти. Важливим аспектом є також розвиток здатності адаптувати ці технології до вікових особливостей молодших школярів та специфіки навчального процесу в початковій школі.

Усі ці засади взаємопов'язані та взаємозумовлені, утворюючи цілісну систему теоретичного підґрунтя лінгвометодичної підготовки. Їх комплексна реалізація забезпечує формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у контексті медіаосвітньої діяльності. Особливо важливим є врахування сучасних тенденцій розвитку інформаційного суспільства та освітніх технологій, що дозволяє забезпечити актуальність та практичну значущість підготовки педагогів [3].

Лінгвометодична підготовка майбутніх учителів початкових класів до реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» є складною багатокомпонентною системою, що включає когнітивний, діяльнісний та мотиваційний компоненти. Кожен з цих компонентів має свої специфічні характеристики та відіграє важливу роль у формуванні професійної компетентності майбутніх педагогів.

Когнітивний компонент є фундаментальною складовою лінгвометодичної

підготовки, що забезпечує формування теоретичної бази знань майбутніх учителів початкових класів. У контексті реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» цей компонент передбачає засвоєння системи знань про сутність та різновиди медіатекстів. Важливим аспектом є розуміння їх структурних, лінгвістичних та функціональних особливостей, що включає знання про інформаційні, публіцистичні, рекламні, художні та інші типи медіатекстів.

Особливу увагу в межах когнітивного компонента приділено вивченню психологічних та вікових особливостей сприйняття медіаповідомлень здобувачами початкової освіти. Це передбачає розуміння специфіки дитячого сприйняття різних видів медіаконтенту, врахування особливостей уваги, пам'яті та мислення учнів початкових класів при роботі з медіатекстами.

Майбутні вчителі також опановують методи та прийоми роботи з різними видами медіа, що включає знання про традиційні та інноваційні підходи до аналізу медіатекстів, технології створення медіаконтенту, способи організації групової та індивідуальної роботи з медіа. Важливим елементом є розуміння критеріїв оцінювання медіаконтенту, що передбачає знання про показники якості, достовірності, об'єктивності та етичності медіаповідомлень.

Діяльнісний компонент забезпечує практичну реалізацію теоретичних знань та формування професійних умінь і навичок. Центральне місце в цьому компоненті займає розвиток здатності аналізувати та створювати медіатексти різних видів. Це передбачає формування вмінь здійснювати лінгвістичний, стилістичний та змістовий аналіз медіатекстів, а також створювати власні медіапродукти відповідно до поставлених педагогічних цілей.

Важливим аспектом діяльнісного компонента є формування вмінь розробляти завдання для роботи з медіатекстами. Майбутні вчителі вчать створювати систему вправ та завдань різного рівня складності, що спрямовані на розвиток медіаграмотності учнів, формування їх критичного мислення та комунікативних навичок.

Особлива увага приділяється формуванню вмінь ефективно використовувати медіазасоби в освітньому процесі. Це включає навички роботи з різними технічними засобами, програмним забезпеченням, освітніми платформами та ресурсами. Також важливим є розвиток здатності організовувати проєктну діяльність учнів з медіаграмотності, що передбачає вміння планувати, координувати та оцінювати учнівські медіапроєкти.

Мотиваційний компонент є рушійною силою професійного розвитку майбутніх учителів у сфері медіаосвіти. Він спрямований насамперед на розвиток стійкого інтересу до роботи з медіа, що передбачає формування

позитивного ставлення до медіаосвітньої діяльності, бажання експериментувати з різними форматами медіа та прагнення до творчого самовираження через медіазасоби.

Важливим аспектом мотиваційного компонента є усвідомлення важливості формування медіаграмотності як ключової компетентності сучасної людини. Це включає розуміння ролі медіаосвіти у формуванні критичного мислення учнів, їх захисту від негативного впливу медіа та розвитку здатності до відповідального споживання та створення медіаконтенту.

Прагнення до професійного самовдосконалення як складова мотиваційного компонента передбачає постійний розвиток власної медіакомпетентності, пошук нових форм і методів роботи з медіа, відстеження сучасних тенденцій у сфері медіаосвіти та готовність до впровадження інновацій у педагогічну практику.

Ефективна підготовка майбутніх учителів початкових класів до реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» потребує системного підходу та впровадження комплексу методичних рекомендацій, що ґрунтуються на сучасних освітніх технологіях та враховують специфіку медіаосвітньої діяльності.

1. Оновлення програми курсу «Методика навчання української мови».

Важливим аспектом лінгвометодичної підготовки майбутніх учителів початкових класів є впровадження окремого модуля «Методика вивчення змістової лінії «Досліджуємо медіа»» в курс «Методика навчання української мови». Цей модуль має забезпечити системну підготовку студентів до реалізації медіаосвітніх завдань у процесі мовно-літературної освіти учнів початкових класів.

Змістове наповнення модуля доцільно структурувати за такими тематичними блоками:

1. Теоретичні засади реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа»: мета і завдання змістової лінії в контексті мовно-літературної освітньої галузі; очікувані результати навчання за класами; інтеграція медіаосвітнього компонента з іншими змістовими лініями.

2. Типологія медіатекстів у початковій школі: особливості різних видів медіатекстів (інформаційних, художніх, рекламних); критерії добору медіатекстів для здобувачів початкової освіти; адаптація медіатекстів відповідно до вікових особливостей учнів.

3. Методичний інструментарій роботи з медіатекстами: система вправ і завдань для аналізу медіатекстів; технології створення власних медіапродуктів;

інтерактивні форми роботи з медіа на уроках української мови; специфіка оцінювання медіаосвітньої діяльності учнів.

4. Проектування уроків української мови з елементами медіаосвіти: структура та особливості планування уроків; інтеграція медіаосвітніх завдань у різні етапи уроку; розробка медіаосвітніх проєктів; організація позакласної роботи з медіаграмотності.

Практична складова модуля має передбачати аналіз чинних підручників щодо представлення медіаосвітнього компонента; розробку планів-конспектів уроків з використанням медіатекстів; створення банку медіадидактичних матеріалів; проведення фрагментів уроків з подальшим аналізом.

Упровадження такого модуля сприятиме формуванню у майбутніх учителів початкових класів цілісного розуміння специфіки реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» та забезпечить їх необхідним методичним інструментарієм для ефективної медіаосвітньої діяльності.

2. Імплементация спеціальних курсів із медіаграмотності.

Важливим елементом підготовки майбутніх педагогів є впровадження в освітній процес спеціалізованих курсів з медіаграмотності, які мають включати теоретичний і практичний компоненти. Рекомендована структура курсу може містити такі модулі:

1. Основи медіаграмотності та медіакультури.
2. Технології створення та аналізу медіатекстів.
3. Методика формування медіакомпетентності молодших школярів.
4. Безпека в медіапросторі.

При розробці змісту курсів необхідно враховувати міждисциплінарні зв'язки та забезпечувати інтеграцію медіаосвітніх компонентів із традиційними лінгвометодичними дисциплінами. Особливу увагу слід приділяти формуванню практичних навичок роботи з різними видами медіа та розвитку критичного мислення студентів.

3. Використання інтерактивних методів навчання.

Підготовка майбутніх учителів початкових класів має базуватися на системному використанні інтерактивних методів навчання, які забезпечують високий рівень залучення студентів до освітнього процесу. До таких методів належать зокрема: метод кейсів для аналізу конкретних медіаситуацій; дискусійні платформи для обговорення актуальних медіапроблем; рольові ігри для моделювання педагогічних ситуацій; мозковий штурм для генерування ідей щодо використання медіа в освітньому процесі.

Важливим аспектом є використання технології перевернутого навчання,

яка дозволяє ефективно поєднувати самостійну роботу студентів з активною взаємодією на заняттях. Це сприяє формуванню навичок самоосвіти та професійного саморозвитку.

4. Організація практичної роботи з різними видами медіа.

Практична робота з медіа повинна бути систематичною та різноманітною, включати в себе практикуми із створення різних видів медіатекстів, тренінги з використання цифрових інструментів та платформ, майстер-класи з медіаторчості, воркшопи з розробки медіаосвітніх проєктів.

Особливу увагу слід приділяти організації проєктної діяльності студентів, зокрема розробці медіаосвітніх ресурсів для початкової школи, створенню навчальних відеоматеріалів, проведенню медіадосліджень, розробці методичних матеріалів для формування медіаграмотності учнів.

5. Створення медіаосвітнього середовища у ЗВО.

Формування ефективного медіаосвітнього середовища у закладі вищої освіти передбачає:

1. Технічне забезпечення: створення сучасних медіалабораторій; забезпечення доступу до необхідного програмного забезпечення; формування бази цифрових освітніх ресурсів.

2. Методичне забезпечення: розробка навчально-методичних комплексів з медіаосвіти; створення банку медіатекстів різних видів; формування колекції кращих практик медіаосвітньої діяльності.

3. Організаційне забезпечення: налагодження співпраці з медіаорганізаціями та експертами; організація медіаосвітніх заходів (конференцій, семінарів, вебінарів); створення студентських медіацентрів та творчих груп.

Важливим аспектом є забезпечення постійного моніторингу ефективності впроваджуваних заходів та їх корекція відповідно до отриманих результатів. Це дозволить підтримувати високу якість підготовки майбутніх учителів та відповідність їхньої компетентності сучасним вимогам освітнього процесу.

5. Посилення науково-дослідної складової лінгвометодичної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Важливим напрямом удосконалення лінгвометодичної підготовки майбутніх учителів початкових класів є посилення науково-дослідної складової, що забезпечує формування дослідницької компетентності та сприяє розвитку аналітичного мислення майбутніх педагогів.

Оновлення тематики курсових робіт має відбуватися з урахуванням сучасних тенденцій розвитку медіаосвіти та потреб початкової школи.

Рекомендовані напрями досліджень можуть включати: методику формування медіаграмотності здобувачів початкової освіти засобами різних навчальних предметів; особливості використання цифрових освітніх ресурсів у початковій школі; розвиток критичного мислення учнів у процесі роботи з медіатекстами; формування інформаційно-цифрової компетентності учнів початкових класів.

У контексті кваліфікаційних робіт доцільно зосередити увагу на комплексних дослідженнях, що передбачають розробку та експериментальну перевірку методичних систем формування медіаграмотності, створення та апробацію інноваційних медіаосвітніх технологій, дослідження психолого-педагогічних умов ефективної медіаосвітньої діяльності в початковій школі, вивчення міжнародного досвіду впровадження медіаосвіти.

Важливим аспектом наукової підготовки є залучення студентів до участі у науково-практичних конференціях різних рівнів, що передбачає підготовку наукових публікацій з проблем медіаосвіти, презентацію результатів власних досліджень на студентських наукових форумах, участь у дискусійних платформах та круглих столах з питань медіаграмотності, обмін досвідом з майбутніми та практикуючими педагогами.

Для забезпечення якості науково-дослідної роботи необхідно створити систему наукового консультування та методичного супроводу студентських досліджень, забезпечити доступ до сучасних наукових джерел та баз даних з проблем медіаосвіти, сприяти участі студентів у наукових проєктах та грантових програмах, організовувати майстер-класи з академічного письма та презентації результатів досліджень.

Реалізація цих рекомендацій сприятиме формуванню у майбутніх учителів початкових класів здатності до наукового осмислення медіаосвітніх процесів та готовності до впровадження інноваційних підходів у професійній діяльності.

На факультеті початкової, технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» впровадження системи лінгвометодичної підготовки майбутніх учителів до реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» здійснюється комплексно та багатовекторно.

На кафедрі теорії і практики початкової освіти розроблено навчально-методичний комплекс, який охоплює робочі програми і силабуси дисциплін з інтегрованим медіаосвітнім компонентом, методичні рекомендації щодо роботи з медіатекстами, збірники практичних завдань та вправ, діагностичні матеріали для оцінювання медіакомпетентності. Цьому значно сприяла проєктна діяльність викладачів кафедри, зокрема під час реалізації Модуля Жана Моне за програмою Еразмус + «Європейські практики медіаосвіти».

У межах курсу «Методика навчання української мови» успішно впроваджено модуль «Методика вивчення змістової лінії «Досліджуємо медіа»». Практичні заняття проводяться з використанням інтерактивних технологій та включають: моделювання фрагментів уроків, створення медіапродуктів різних видів, розробку дидактичних матеріалів, аналіз медіатекстів.

Під час педагогічної практики студенти активно впроваджують медіаосвітні технології, зокрема: проводять уроки з використанням медіатекстів, організовують медіаосвітні проекти, створюють цифрові освітні ресурси, досліджують ефективність медіаосвітніх технологій.

Наведемо приклад системи вправ з медіаграмотності для уроків української мови в початкових класах, розробленої студентами факультету початкової, технологічної та професійної освіти і апробованої під час проходження виробничої практичної підготовки. У розробленні експериментальної системи мовленнєвих вправ і завдань з розвитку культури спілкування під час реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» на уроках української мови здобувачі вищої освіти послуговувалися методичними розробками І. Старагіної [Ошибка! Источник ссылки не найден.], О. Волошенюк, О. Мокрогуз, О. Ганик [Ошибка! Источник ссылки не найден.], які докладно розглядали інтеграцію знань з медіаграмотності в процес навчання української мови в початкових класах.

Перша група вправ і завдань була спрямована на розвиток культури спілкування через дослідження медіатекстів. Під час уроків української мови здобувачам початкової освіти було запропоновано такі завдання.

1. Визначення теми та ідеї, обговорення мети створення та цільової аудиторії рекламних відеороликів. Аналіз елементів форми (музичного супроводу, голосу, кольорів).

Перед початком перегляду відео варто нагадати здобувачам початкової освіти, що кожен медіапродукт і медіатекст має свого адресата: «Реклама завжди нам щось пропонує або хоче нас чимось зацікавити. Зараз ми з вами переглянемо ролик (рис. 2.2.), який став переможцем IV Фестивалю Molodiya Festival'15 у номінації Британської Ради в Україні «Активні громадяни» (Режисер і сценарист: Ілля Лазоркін. Оператор: Тарас Маляревич) [Ошибка! Источник ссылки не найден.] і з'ясуємо, для чого його було створено, з якою метою (продати певний товар чи послугу або закликати глядачів до чогось).»

Рис. 2.2. Кадри відеоролика І. Лазоркіна «Сміття»

(<https://www.youtube.com/watch?v=jW262W8IRLg>) [Ошибка! Источник ссылки не найден.]

Для обговорення здобувачам освіти пропонують такі питання:

– Про що це відео? (про забруднення навколишнього середовища побутовим сміттям).

– Яка повідна теза в цьому відео? Чи запам'ятали ви, до чого закликав автор ролика в останніх кадрах? Яке речення було на екрані останнім? («Почни збирати сміття там, де йдеш»)

– Хто є цільовою аудиторією? Для кого створено цю рекламу? (Для всіх – для дорослих і для дітей).

– Чи пропонують нам щось купити? (ні)

– Яку музику використано в ролику? Чи змінюється вона впродовж відео?

Які почуття вона викликає? Чи відповідає вона відеоряду?

– До яких дій спонукає нас це відео?

– Це соціальна чи комерційна реклама? (соціальна)

2. Опис вражень від змісту і форми медіапродукту, висловлення власних поглядів предмети й цінності, представлені в медіатексті, висловлення власної думки, уявлень про предмет повідомлення.

«Сьогодні ми будемо читати оповідання «Про Софію Київську» Н. Гуркіної, а потім відвідаємо віртуальну екскурсію. Після цього ми зможемо порівняти зміст оповідання та відео, яке побачимо під час екскурсії».

Робота над оповіданням Н. Гуркіної «Про Софію Київську» (рис. 2.3.).

Рис. 2.3. Оповідання Н. Гуркіної «Про Софію Київську»

Здобувачі початкової освіти читають текст самостійно і визначають нову та вже відому для них інформацію.

– Прочитайте опис храму. Чи хотіли б ви побувати у цьому місці?

Читання тексту завершується переглядом відео «Софійський собор – серце України» [Ошибка! Источник ссылки не найден.]

(<https://www.youtube.com/watch?v=1Z50DuDb1xY>). Після перегляду відеоролика здобувачі початкової освіти, працюючи в групах, порівнюють побачене і прочитане, діляться враженнями, обговорюють свій емоційний стан. У цих же групах триває проєктна робота: здобувачі початкової освіти створюють колаж «Видатні місця України», який потім колективно презентують.

Друга група вправ передбачала використання медіа продуктів для комунікації. На уроках української мови в 4 класі здобувачі початкової освіти слухали аудіальних медіа (звукозаписів) з метою вдосконалення аудіативних умінь; досліджували візуальні медіа для вдосконалення навички читання тощо. Наведемо приклади вправ і завдань другої групи.

1. Робота з графічними зображеннями

Здобувачам початкової освіти було запропоновано для аналізу такі зображення (рис. 2.4.).

Рис. 2.4. Графічні зображення для роботи з логотипами

Завдання: «Поміркуйте, що, на вашу думку, об'єднує ці зображення, що є спільного? Чи можна стверджувати, що всі вони певним чином стосуються нашого міста?»

Перше зображення – це герб Слов'янська. Чи знаєте ви, що означають символи, зображені на ньому?

Друге зображення – це мапа Слов'янська (розміщення міста). Чи можете ви зорієнтуватися, де знаходиться наша школа, ваш будинок?

Третє зображення – це один із логотипів Слов'янська (знак, який несе певну інформацію про щось, наприклад, якісь важливі відомості про населений пункт), поданих на конкурс. Поміркуйте, що символізує цей логотип. Чи згодні ви зі словами на логотипі?

Здобувачам освіти пропонують скласти розповідь про Слов'янськ, спираючись на отримані знання.

Це завдання може бути продовжене в інший продуктивний спосіб: під час роботи в групах чи індивідуально розробити свій логотип Слов'янська, а потім презентувати його.

2. Робота з коміксами над етикетними формулами.

Здобувачам початкової освіти на початку роботи ватро нагадати, що комікс – це кілька малюнків, розташованих у визначеній послідовності. Вони супроводжуються короткими текстами, які створюють зв'язну розповідь. Характерною рисою коміксів є єдність візуального супроводу та оповідання. Пряма мова в коміксах подається за допомогою «словесних бульбашок», або «хмаринок», а слова автора розміщено над або під кадрами коміксу [**Ошибка! Источник ссылки не найден.; Ошибка! Источник ссылки не найден.; Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

На першому етапі здобувачам початкової освіти запропоновано комікс (рис. 2.5.), який вміщує фразеологізми, один з яких є етикетною формулою привітання.

Робота передбачає:

- семантичний аналіз фрази «з роси і води»;
- презентацію комунікативних ситуацій, у яких буде доречним вживання такого вітання;
- створення та інсценізацію коротких діалогів з фразеологізмом.

НЕОЧІКУВАНА ЗУСТРІЧ

Намалюй комікс про зустріч Шакарітокомера й Пепсі Доугатанкома.

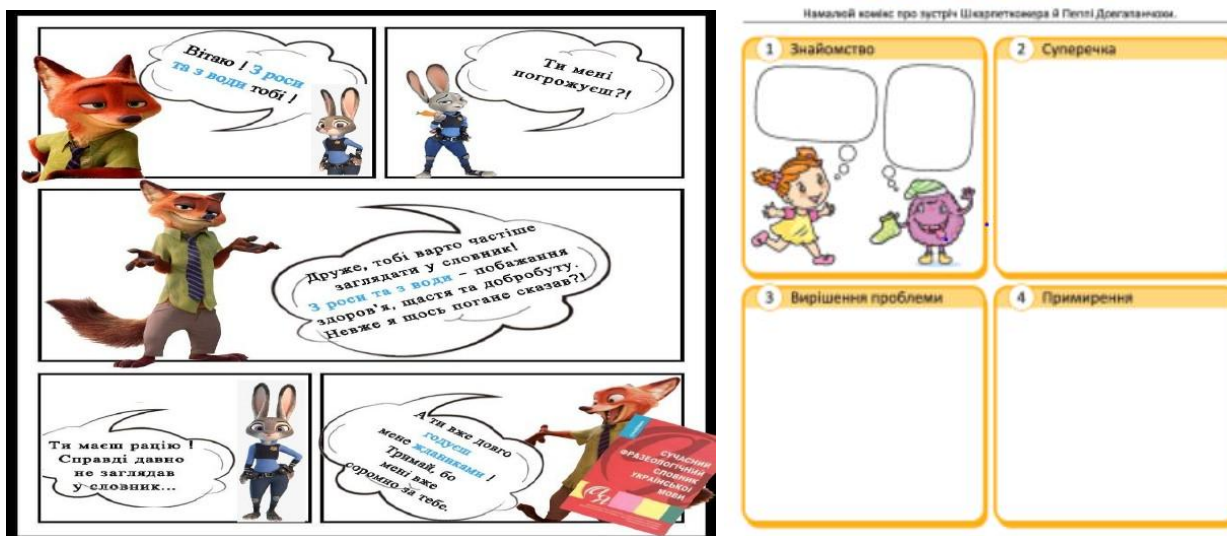

Рис. 2.5. Приклади коміксів, використаних в експериментальній системі мовленнєвих вправ і завдань з розвитку культури спілкування здобувачів початкової освіти

Другий етап – продуктивні комунікативні завдання.

- Розгляньте початок коміксу «Неочікувана зустріч». Хто є його головними героями?
- Які комунікативні ситуації будуть в цьому коміксі? (Знайомство, суперечка, вирішення проблеми, примирення)
- Які слова етикету будуть доречними в кожній з цих ситуацій?
- Працюючи в парах, продовжіть комікс так, щоб конфлікт між героями успішно вирішився.
- Презентуйте ваші роботи.

Третя група вправ і завдань передбачала організацію креативної роботи з медіапродуктами в процесі розвитку культури спілкування здобувачів початкової освіти. Так, здобувачі початкової освіти індивідуально та в групах працювали над створенням й презентацією аудіальних і візуальних, а за допомоги вчителя було створено прості аудіовізуальні медіатексти. Розглянемо

кілька прикладів таких завдань.

1. Робота над створенням газети.

Власне створенню газети передувала підготовча бесіда за такими питаннями:

Чи знаєте ви, що таке газета?

Чи читають газети ваші рідні? А ви коли-небудь читали газету? яку?

Про що можна дізнатися з газети?

Чи знаєте ви, звідки походить слово газета?

Чи хотіли б ви створити свою газету?

Здобувачам початкової освіти було запропоновано розробити свою газету, послуговуючись шаблоном. Учні, об'єднавшись у групи, мали зазначити видавця газети, дібрати для неї назву, запропонувати гасло для свого видання і заповнити колонки «Новини», «Цікаво» і «Реклама» статтями. Матеріал газети запропоновано доповнити фотоматеріалами. Ролі в цій роботі були розподілені між «редактором», «кореспондентом» і «фотокореспондентом», чий імена мали бути зазначені наприкінці.

По завершенні роботи кожне «видавництво» презентувало свої газети з аналізом труднощів, які виникли в процесі створення візуального медіапродукту.

2. Створення відеоролика до Дня Державного прапора України (рис. 2.7.).

Коллективний проєкт зі створення аудіовізуального медіапродукту було реалізовано до Дня державного прапора і Дня незалежності України у 2022 р.

Мета проєкту: поглибити знання учнів про символи нашої держави; докладніше ознайомити здобувачів освіти з історією, значенням і символікою Державного прапора; розвивати комунікативні навички здобувачів початкової освіти, формувати уміння з культури спілкування; сприяти формуванню національної самосвідомості та патріотизму учнів.

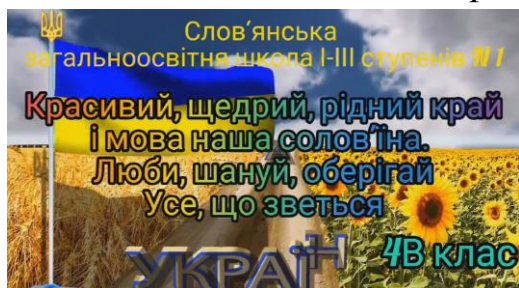

Рис. 2.7. Кадри аудіовізуального медіапродукту, розробленого учнями 4-В класу ЗЗСО №1 м. Слов'янська

У процесі підготовки до свята учні 4-В класу разом з учителем Т.О. Дьяченко обговорили концепцію вітального відео, дібрали музичний супровід, визначили кольорову палітру, підготували фотоматеріали і необхідний візуальний супровід. Також здобувачі початкової освіти дібрали епітети, які характеризують нашу країну, і вітальні слова для початку і завершення відео.

Монтаж відео допомогла виконати вчитель, але за активної участі класу. Колективна робота зі створення аудіовізуального медіапродукту якнайкраще сприяла розвитку культури спілкування, оскільки комунікація учнів відбувалась не тільки між собою, а й з учителем, педагогом-організатором, завучем з виховної роботи. Тож у різних ситуаціях спілкування здобувачі початкової освіти вибудовували комунікацію різними способами, але підпорядковували її вирішенню спільного завдання, відповідно, були налаштовані на ефективну взаємодію.

Отже, запропонована експериментальна система мовленнєвих складалася з трьох груп вправ і завдань з розвитку культури спілкування під час реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» на уроках української мови в 4 класі. Вона була лише частково впроваджена в освітній процес, що дозволяє спрогнозувати її можливу ефективність.

На факультеті функціонує проблемна група «Медіаосвіта в початковій школі», учасники якої проводять дослідження з проблем медіаграмотності, розробляють інноваційні методики роботи з медіатекстами, беруть участь у наукових конференціях, публікують результати досліджень у фахових виданнях.

Під час презентації власного досвіду впровадження експериментальної системи вправ на студентській науково-практичній конференції здобувачі вищої освіти висловили думку, що запропоновані вправи та завдання були цікавими для здобувачів початкової освіти, вони активно долучалися до виконання завдань, що позитивно вплинуло на розвиток емоційно-ціннісного компоненту культури спілкування. Превалювання групових форм роботи, створення комунікативних ситуацій, у яких здобувачі освіти мали виконувати різні

соціальні ролі, однозначно мало позитивний вплив на практичний компонент культури спілкування, а насиченість мовленнєвих вправ і завдань теоретичним матеріалом з культури спілкування, вживання етикетних формул, засобів вербальної і невербальної комунікації забезпечило активний розвиток когнітивного компоненту культури спілкування здобувачів початкової освіти. Майбутні вчителі початкових класів обґрунтовано вважають, що комплексне впровадження розробленої системи мовленнєвих вправ і завдань в освітній процес на уроках української мови під час реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» якісно вплинуло на розвиток культури спілкування чотирикласників.

Оновлено тематику курсових та кваліфікаційних робіт, яка включає наразі актуальні проблеми медіаосвіти, зокрема: формування критичного мислення здобувачів початкової освіти засобами медіа, розвиток медіакомпетентності учнів на уроках української мови, використання цифрових технологій у мовно-літературній освіті. Наведемо приклади тем курсових та кваліфікаційних робіт, які пропонуються в переліку для вибору здобувачам вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта:

1. Формування медіаграмотності здобувачів початкової освіти в процесі роботи з рекламними текстами на уроках української мови.
2. Методика використання медіатекстів для розвитку критичного мислення учнів 3-4 класів на уроках української мови.
3. Система роботи з медіатекстами різних видів у процесі вивчення морфології в початковій школі.
4. Інтеграція медіаосвітніх технологій у процес формування комунікативної компетентності учнів 2 класу на уроках української мови.
5. Розвиток мовленнєвої творчості здобувачів початкової освіти засобами створення власних медіапродуктів на уроках української мови.
6. Методика формування умінь створювати і редагувати медіатексти на уроках розвитку мовлення в початковій школі.
7. Використання цифрових освітніх ресурсів для формування правописної компетентності учнів 3-4 класів.
8. Розвиток критичного мислення здобувачів початкової освіти в процесі аналізу медіатекстів новинного формату на уроках української мови.
9. Формування умінь учнів розрізняти факти і судження в медіатекстах на уроках української мови в 4 класі.
10. Методика організації проєктної діяльності з медіаграмотності на уроках української мови в початковій школі.

11. Система вправ з медіаграмотності у процесі вивчення лексики на уроках української мови в початковій школі.

12. Формування умінь створювати письмові медіатексти різних типів на уроках розвитку зв'язного мовлення в 3-4 класах.

Кафедра теорії і практики активно співпрацює із закладами загальної середньої освіти міста та області, медіаосвітніми центрами та організаціями, провідними фахівцями в галузі медіаосвіти. Регулярно проводяться науково-методичні семінари, майстер-класи від провідних педагогів, вебінари з обміну досвідом, студентські конференції з медіаосвітньої тематики.

Кафедра теорії і практики початкової освіти розбудовує системну співпрацю з Академією української преси (АУП), що реалізується у декількох стратегічних напрямках:

1. Підвищення кваліфікації викладачів: участь у тренінгах та воркшопах з медіаграмотності, опанування сучасних методик медіаосвіти, вивчення міжнародного досвіду впровадження медіаосвітніх технологій.

2. Навчально-методична діяльність: використання навчальних матеріалів та посібників АУП у освітньому процесі, адаптація розроблених АУП методик для початкової школи, спільна розробка методичних рекомендацій для вчителів.

3. Організація спільних заходів: проведення медіаосвітніх тренінгів для студентів, організація вебінарів з актуальних питань медіаграмотності, реалізація спільних освітніх проєктів.

Викладацький склад кафедри теорії і практики початкової освіти активно долучилася до реалізації проєкту «Вивчай і розрізняй: інфомедійна грамотність» (2019–2022), що впроваджується IREX у партнерстві з Академією української преси. Участь у проєкті передбачала інтеграцію компонентів інфомедійної грамотності у навчальні дисципліни, розробку навчально-методичних матеріалів з інфомедійної грамотності, впровадження інноваційних методик розвитку критичного мислення, проведення тренінгових занять для студентів, організацію майстер-класів з фактчекінгу, розробку практичних завдань з перевірки достовірності інформації, створення навчальних кейсів з розпізнавання дезінформації.

Така співпраця сприяє модернізації освітнього процесу, підвищенню якості підготовки майбутніх учителів початкових класів, розвитку професійної компетентності викладачів, упровадженню інноваційних освітніх практик. Перспективними напрямками подальшої співпраці визначено розширення спектру спільних освітніх проєктів, створення онлайн-курсів з медіаграмотності, розробку методичних матеріалів для дистанційного навчання, проведення

спільних наукових досліджень.

Викладачі кафедри теорії і практики початкової освіти систематично проводять моніторинг ефективності лінгвометодичної підготовки майбутніх учителів початкових класів і зокрема в контексті їхньої готовності до медіапедагогічної діяльності на уроках української мови та читання. Система моніторингу включає діагностику рівня медіакомпетентності студентів, аналіз якості розроблених і презентованих медіаосвітніх проєктів, оцінку практичного впровадження медіаосвітніх технологій під час практичних занять і виробничої практичної підготовки, вивчення відгуків учителів-практиків про роботу студентів. Результати моніторингу свідчать про позитивну динаміку формування медіакомпетентності майбутніх учителів та їх готовності до реалізації змістової лінії «Досліджуємо медіа» в професійній діяльності.

Проведений аналіз доводить, що успішне формування лінгвометодичної компетентності майбутніх учителів початкових класів забезпечується завдяки інтеграції теоретичних знань і практичних навичок, розвитку критичного мислення, медіакомпетентності та використанню сучасних освітніх технологій. Дослідження підтвердило необхідність упровадження окремих модулів і курсів із медіаграмотності у програми підготовки. Ці компоненти дозволяють студентам опановувати методи аналізу та створення медіатекстів, використовувати інноваційні технології, організовувати освітній процес із застосуванням медіаресурсів, а також адаптувати їх до вікових особливостей учнів початкової школи.

Ключовою складовою підготовки є інтеграція дисципліни «Методика навчання української мови» із медіаосвітніми компонентами, що забезпечує системність у формуванні медіапедагогічної компетентності. Практичні заняття, спрямовані на аналіз, створення та оцінювання медіапродуктів, сприяють розвитку комунікативних і творчих здібностей студентів. Обґрунтовано важливість посилення науково-дослідної складової, яка сприяє формуванню критичного мислення й аналітичних навичок у майбутніх учителів. Зокрема, актуальними є дослідження з питань формування медіаграмотності учнів, використання цифрових технологій у початковій школі та розвитку комунікативної компетентності.

На кафедрі теорії і практики початкової освіти реалізовано практичний підхід до підготовки студентів шляхом застосування інтерактивних методів навчання, упровадження проєктної діяльності, створення медіаосвітнього середовища та співпрацю з експертами. Це дозволило забезпечити системну підготовку студентів до роботи з медіатекстами й сприяло підвищенню якості

їхньої професійної компетентності. Отже, дослідження довело, що комплексний підхід до лінгвометодичної підготовки є ефективним для формування медіапедагогічної компетентності майбутніх учителів початкових класів, що відповідає сучасним вимогам інформаційного суспільства та освітніх реформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дивак В. Підготовка майбутніх фахівців з педагогіки вищої школи засобами медіаосвітніх технологій. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2012. №6 (32). С. 35–47.
2. Іць С. В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами медіаосвіти: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, 2014. 280 с.
3. Ішутіна О. Є. Європейський контекст упровадження медіаосвіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2022. Вип. 1 (50). С. 113–115. DOI: 10.24144/2524-0609.2022.50.113-115
4. Ішутіна О. Є. Стратегії формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів: досвід університетів України. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2022. Випуск 17 (1). С. 63–73.
5. Казаков Ю. М. Педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Луганськ, 2007. 20 с.
6. Колеснікова І. В. Розвиток медіакультури вчителів у закладах післядипломної педагогічної освіти. (Дис. канд. пед. наук). Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир. 2018.
7. Литвин А. Завдання медіаосвіти в контексті підвищення якості професійної підготовки. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2009. Вип. 4. С. 9–21.
8. Найдьонова Л. А., Слюсаревський М. М. (Ред.) Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. 2016. Отримано з: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzheniya-mediaosvity/>
9. Овсянникова К. Ю. Педагогічні умови формування медіаосвітньої компетентності майбутніх учителів-філологів: обґрунтування проблеми. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер: Педагогіка*. 2014. № 1. С. 124–127.
10. Онкович Г. В., Білецький В. С. Розвиток медіакомпетентності як сучасна педагогічна стратегія. *Мова і культура*. 2019. С. 294 – 302.
11. Пліс В. П. Окремі аспекти підготовки майбутніх учителів-філологів до формування медіакомпетентності старшокласників. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2020. Вип. 37. С. 65–76. DOI: 10.26565/2073-4379-2020-37-05
12. Плугіна А. Теоретичні передумови підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів медіаосвітніх умінь. *Trajectoriâ Nauki = Path of Science*. 2021. Vol. 7. No 5. С. 1013–1023. DOI: 10.22178/pos.70-4
13. Побережник І. О., Хоружа Л. Л. Медіакомпетентність майбутніх викладачів вищого навчального закладу: аналіз змісту професійної підготовки. *Молодий вчений*. 2017. 4 (44). С. 421–424.
14. Толмачова І. Г. Формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки. Дис. доктора філософії за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Старобільськ, 2021.
15. Федурко М., Гудима А. Розвиток медіакомпетентності майбутнього вчителя

початкової школи засобами предметів філологічного циклу. *Native word in ethnocultural dimension*. 2022. P. 302–313. DOI: <https://doi.org/10.24919/2411-4758.2022.243614>

16. Фурсикова Т.В. Теоретичні і методичні засади розвитку професійної медіакультури майбутніх магістрів освіти. (Дис. д-ра пед. наук). Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Кропивницький. 2020.

17. Хижняк І. А. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування засобів електронної лінгвометодики в професійній діяльності : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет», Слов'янськ, 2017. 576 с.

18. Хмарна Л. В. Формування медіаграмотності вчителів мистецьких дисциплін у закладах післядипломної педагогічної освіти. (Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії). ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Слов'янськ. 2021.

19. Шарко В. Д. Медіакомпетентність як складова методичної підготовки вчителя та її діагностування. Режим доступу: http://ite.kspu.edu/webfm_send/349.

20. Шворак К. В., Карпик І. В. Медіакомпетентність та медіаграмотність – базові компетентності педагога НУШ. *Young Scientist*. 2018. № 12.1 (64.1). December. С. 9–12.

21. Шевирьова І. Медіа-продукт як результат практичної діяльності майбутніх учителів початкових класів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2018. Вип. 61. С. 331–334.

22. Ячменик М. Підготовка майбутніх учителів-словесників до використання засобів медіаосвіти у професійній діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 5 (79). С. 281–293. DOI 10.24139/2312-5993/2018.05/281-293

23. Amdam S. Media Education Goes Professional? Media Teachers' Self-Image, Positioning and Educational Focus. *Nordicom Review*. 2017. 38(1). P. 81–95. DOI: <https://doi.org/10.1515/nor-2016-0019>

24. Aufenanger S. Medienkompetenz und Medienbildung. *Ajs-informationen*. 2003. Issue 1. P. 1–9. http://ajs-bw.de/media/files/ajs-info/ausgaben_altbis05/aufenanger.pdf.

25. Aumann A., Weitzel H. Fostering pre-service science teachers' enacted TPACK. Presentation of a comprehensive intervention in terms of a specific media use, EDULEARN22 Proceedings. 2022. P. 5400–5406.

26. Drotner K., & Erstad O. Inclusive Media Literacies: Interlacing Media Studies and Education Studies. *International Journal of Learning and Media*. 2014. Vol. 4(2). P. 19–34.

27. Erdem C., & Erişti B. Paving the Way for Media Literacy Instruction in Preservice Teacher Education: Prospective Teachers' Levels of Media Literacy Skills. *International Journal of Instruction*. 2018. 11(4). P. 795–810. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.11450a>

28. Lopes P., Costa P., Araujo L. and Ávila P. Measuring media and information literacy skills: Construction of a test <https://doi.org/10.1515/commun-2017-0051>

29. Ramírez-García A., & González-Fernández N. Media competence of teachers and students of compulsory education in Spain. *Comunicar*, 2016. 24(49), 49–57.

30. Verniers P., Tilleul C. Media Literacy Key Competences frame for teachers training. IHECS, ERASMUS+, 2014. 34 p.